

Псіхалагічны аналіз асобы вучня

У межах практыкі Вам прапануецца прааналізаваць асобу пэўнага вучня. Пры жаданні Вы можаце прааналізаваць асобу некалькіх вучняў.

Прапанаваная ніжэй прыкладная схема аналізу павінна паслужыць асновай Вашай справаздачы. Вывады абавязкова павінны суправаджацца прыкладамі – ілюстрацыямі пэўных паводзін, асаблівасцей асобы, вынікамі тэставання.

З парадзі па правядзенні псіхалагічнага даследавання Вы можаце азнаёміцца, у прыватнасці, у кнігах:

Немов Р.С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. — 4-е изд. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. — Кн. 3: Психодиагностика. Введение в научное психологическое исследование с элементами математической статистики. — 640 с.,

Матвеева Л. Г. и др. Что я могу узнать о своем ребенке? Психологические тесты.— Челябинск: Юж.-Урал. кн. изд-во, 1996.- 320 с.,

а таксама ў дапаможніку "Психологическая практика в школе": Учеб.-метод. пособие / Под ред. Н. Д. Джиги. — Мн.: БГПУ, 2004. — 104 с. — С. 9 – 25, 71 – 74.

Увогуле, паводле Е. П. Ільіна псіхалагічнае даследаванне школьніка павінна адбывацца планамерна і сістэматычна, у натуральных умовах, даследчык павінен вылучаць галоўнае ў асобе, даследаваць пэўныя рысы ў кантэксце ўсёй асобы, вылучаць асабліва станоўчыя рысы, не спяшацца з ацэнкай і пазбягаць прадурзятасці, шукаць прычыны негатыўных паводзін, прагназаваць развіццё пэўных рыс асобы, вывучаць вучня у кантэксце калектыву.

Прыкладная схема псіхалага-педагагічнай характарыстыкі асобы школьніка

1. Агульныя звесткі (прозвішча, імя, узрост, клас, школа, сацыяльнае становішча сям'і).

2. Матывацыйная сфера.

а) Вызначыць агульную накіраванасць (направленность) асобы: на сябе, на іншых ці на справу. Пазначыць, у чым (у якіх формах паводзін, інтарэсах, перакананнях, ідэалах, светапоглядзе і г. д.) накіраванасць праяўляецца. *Накіраванасць – гэта сукупнасць найбольш выразных матываў асобы.*

б) Апісаць асноўныя матывы і патрэбы асобы (личности). Пазначыць, якія матывы і патрэбы з'яўляюцца вядучымі (калі такія выразна маюцца),

абапіраючыся на пэўную іх класіфікацыю, напрыклад, класіфікацыю А. Маслоў. Апісаць, наколькі моцнымі і ўстойлівымі з'яўляюцца матывы.

в) Каштоўнасці (ценности). Пазначыць, якія каштоўнасці маюцца, як яны рэалізуюцца; што і хто паўплываў на фармаванне каштоўнасцяў.

г) Інтэрэсы. Апісаць інтарэсы, пазначыць іх шырыню, устойлівасць, наяўнасць прафесійных інтарэсаў; абазначыць што і хто паўплываў на іх фармаванне. Сувязь з інтарэсамі класа. Асаблівую ўвагу звярнуць на інтарэсы ў Вашай прафесійнай галіне.

3. Я-канцэпцыя. Апісаць самаацэнку ў некалькіх відах дзейнасці. Пазначыць, ці супадае яна з вашай ацэнкай вучня, ацэнкай калектыва. Вызначыць узровень дамаганняў (уровень притязаний) у некалькіх відах дзейнасці. Адзначыць, што паўплывала на фармаванне самаацэнкі і ўзроўню дамаганняў.

4. Тэмперамент. Вызначыць тып тэмпераменту паводле Галена-Гіпакрэта (абавязкова суправадзіць Ваш вывад доказами). Паспрабаваць вызначыць тып вышэйшай нервовай дзейнасці паводле І. Паўлава (моцны-слабы, ураўнаважаны-неўраўнаважаны, рухомы-інертны) і на падставе гэтага зрабіць вывад аб тэмпераменце. Можна апісаць схільнасць вучня да пэўнага полюсу рыс тэмперамента, напрыклад, паводле Русалава: тэмперамент дзейнасці і псіхічных працэсаў (высокі – нізкі), працаздольнасць (высокая – нізкая), лёгкасць пераключэння ад адной дзейнасці да іншых, эмацыянальнасць як адчувальнасць да няўдач (высокая – нізкая). Пазначыць, як праяўляецца тэмперамент у вучэбнай дзейнасці.

5. Характар. Апісаць найбольш выразныя рысы характару. Ці можна сказаць, што ў дадзенага вучня найбольш праяўляюцца рысы адной з наступных груп: валявыя, эмацыянальныя, інтэлектуальныя? Пазначыць, да якога тыпу характару адносіцца вучань паводле любой упадабанай Вамі тыпалогіі, напрыклад К. Г. Юнга (тыпы: экстраверт – інтраверт). Ці ёсць прыкметы пэўнай акцэнтацыі характару?

6. Здольнасці. Апісаць агульныя здольнасці: інтэлект, крэатыўнасць (творчасць), навучальнасць (обучаемость). Можна вызначыць ступень развіцця пэўных здольнасцяў і іх кампанентаў і відаў, напрыклад, розных відаў інтэлекту (напрыклад, матэматычнага, вербальнага, прасторавага, тэхнічнага, інш.), розных параметраў крэатыўнасці (шпаркасць (скорасць), арыгінальнасць, інш.). Пазначыць ступень развіцця спецыяльных здольнасцяў: мастацкіх, спартыўных, лінгвістычных, літаратурных, матэматычных, інш. Апісаць, як вучань развівае свае здольнасці; якія здольнасці застаюцца неразвітымі або развітымі не ў поўнай меры; як кампенсуецца адсутнасць здольнасці. Вашы рэкамендацыі па развіцці здольнасцяў вучня.

7. Эмацыянальная сфера. Апісаць тыповы настрой (настроі), яго праявы. Пазначыць фактары, якія вызначаюць настрой. Апісаць тыповыя эмацыянальныя рэакцыі на розныя стымулы: узнагароду, няўдачу, інш. Апісаць, ці развітыя вышэйшыя пачуцці: маральныя, інтэлектуальныя, эстэтычныя.

8. Валявая сфера. Пазначыць, якія валявыя якасці найбольш, а якія найменш уласцівыя вучню. Ацаніць ступень развітасці валявых якасцей.

9. Пазнавальная сфера.

а) Мысленне. Пазначце, які від мыслення з'яўляецца вядучым (калі такі ёсць): абстрактна-лагічнае ці наяўна-вобразнае, тэарэтычнае ці практычнае. Апішыце прыклады выкарыстання вучнем гэтых відаў мыслення. Адзначце, ці сфармаваныя ў вучня навуковыя паняцці ў тым ліку па вашым прадмеце. Ці развітае ў вучня дывергентнае (нестандартнае, творчае мысленне), у чым яно праяўляецца. Апішыце прыклады выкарыстання вучнем асноўных аперацый мыслення: аналізу, сінтэзу, абагульнення, абстрагавання, параўнання, канкрэтызацыі.

б) Маўленне. Ацаніце маўленне вучня з пункту гледжання яго правільнасці і багацця.

в) Памяць. Пазначце, ці развітае ў вучня адвольнае запамінанне (произвольное запоминание), ці валодае вучань спецыяльнымі прыёмамі запамінання (мнеманічнымі прыёмамі).

г) Увага. Ацаніце ступень развітасці ў вучня адвольнай ўвагі (произвольного внимания). Апішыце, ці развітыя (і ў якой ступені) ў вучня такія ўласцівасці ўвагі як аб'ём, размеркаванасць (распределение), канцэнтрацыя, устойлівасць, хуткасць пераключэння ўвагі.

д) Фантазія. Апішыце, ці развіта ў вучня адвольная фантазія (произвольное воображение). Ці карыстаецца вучань такімі прыёмамі фантазіі як гіпербалізацыя (перабольшванне), аглутынацыя, тыпізацыя, схематызацыя. Аб чым марыць вучань?

10. Камунікатыўная сфера. Пазначыць, ці маюцца камунікатыўныя і арганізатарскія здольнасці; апісаць, як яны праяўляюцца. Адзначыць, ці маюцца лідэрскія здольнасці. Апішыце характэрныя рысы невербальнай камунікацыі.

11. Навыкі і ўменні па Вашым прадмеце. Апішыце, наколькі развітыя гэтыя навыкі і ўменні.

12. Узроставыя асаблівасці. Апішыце, якія характэрныя асаблівасці пэўнага ўзроставага перыяду праяўляюцца ў асобе і паводзінах вучня. Чым вучань адрозніваецца ад “тыповага” (паводле літаратуры) прадстаўніка свайго ўзросту.

13. Паспяховасць навучальнай дзейнасці, стан адказнасці і дысцыпліны. Адзначце ўзровень паспяховасці па Вашым і іншых прадметах; схільнасць да пэўных прадметаў і цяжкасці ў іншых; стан дысцыпліны і адказнасці; наколькі ініцыятыўны вучань ў навучальнай дзейнасці. Ацаніце адаптаванасць да класа і школы.

14. Псіхалагічныя парады (школьніку, бацькам, настаўніку). У выпадку калі Вамі заўважаны праблемы ў пазначаных вышэй або іншых сферах, прапануйце шляхі іх вырашэння. Пазначце, якія асобасныя асаблівасці ўскладняюць жыццё школьніка. Таксама пазначце, якім чынам варта будаваць стратэгію далейшага развіцця асобы, на якія рысы асобы варта пры

гэтым абпірацца. Пазначце, ці патрабуецца дапамога псіхолага ў пэўных сферах.

15. Пазначце, якім чынам даследаванне асобы школьніка дапамагло Вам удасканаліць Вашу працу. Калі гэтага не адбылося, апішыце прычыны.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ